

Jarosław Matwiejuk

Michał Ożóg

SPRAWOZDANIE Z XXI OGÓLNOPOLSKIEGO ZJAZDU KATEDR I WYKŁADOWCÓW
PRAWA WYZNANIOWEGO NA WYDZIALE PRAWA UNIwersYTETU
W BIAŁYMSTOKU „SYTUACJA PRAWNA ZWIĄZKÓW WYZNANIOWYCH
W PAŃSTWACH EUROPEJSKICH”, BIAŁYSTOK 4–6 CZERWCA 2024 R.

W dniach 4–6 czerwca 2024 r. odbył się XXI Ogólnopolski Zjazd Katedr i Wykładowców Prawa Wyznaniowego na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku. Sympozjum zostało zorganizowane przez Wydział Prawa Uniwersytetu w Białymstoku oraz Polskie Towarzystwo Prawa Wyznaniowego. Koordynatorami wydarzenia byli: dr hab. Jarosław Matwiejuk, prof. UwB (Prorektor ds. rozwoju w kadencji 2020–2024), oraz dr Michał Ożóg (Sekretarz Zjazdu).

Tematyka sympozjum „Sytuacja prawna związków wyznaniowych w państwach europejskich” została przedstawiona w bardzo szerokim ujęciu, obejmowała nie tylko aktualne dylematy regulacji położenia prawnego wspólnot religijnych w wybranych państwach, ale także zagadnienia historyczno-prawne, które nierzadko nadal istotnie wpływają na współczesne stosunki wyznaniowe. W związku z tym organizatorzy zaplanowali sesję plenarną oraz cztery sesje równoległe (A, B, C, D). Przyjęty porządek organizacyjny podyktowany został również dużą liczbą zgłoszonych referatów.

W dniu 6 czerwca 2024 r. odbyło się Walne Zgromadzenie Członków Polskiego Towarzystwa Prawa Wyznaniowego (dalej: PTPW). Przyjęto sprawozdanie z działalności Zarządu PTPW oraz Komisji Rewizyjnej PTPW, a także dokonano wyboru nowych władz PTPW na kadencję 2024–2028.

Uroczystego powitania uczestników konferencji dokonał Prezes PTPW dr hab. Marek Bielecki, prof. ASzWoj (Akademia Sztuki Wojennej w Warszawie). W imieniu JM Rektora UwB prof. dr. hab. Roberta Ciborowskiego oraz Dziekana Wydziału Prawa UwB prof. dr. hab. Mariusza Popławskiego (ówczesnego Rektora Elekta UwB) osoby zebrane powitał dr hab. prof. UwB Jarosław Matwiejuk (Prorektor ds. rozwoju UwB w latach 2020–2024).

W sesji plenarnej swoje wystąpienia zaprezentowali: ks. prof. dr hab. Piotr Stanisław (Katolicki Uniwersytet Lubelski im. Jana Pawła II), pt. *System utrzymania katolickiego duchowieństwa we Włoszech*; prof. dr hab. Tadeusz Zieliński (Chrześcijańska Akademia Teologiczna), pt. *Alternatywne modele nauczania religii*

pod rządami art. 53 ust. 4 Konstytucji RP; dr hab. Marek Bielecki, prof. ASzWoj (Akademia Sztuki Wojennej), *Relacje między Kościołem katolickim obrządku bizantyjsko-ukraińskiego a Kościołem katolickim obrządku łacińskiego w XX i XXI w.*; dr hab. Wojciech Brzozowski, prof. UW (Uniwersytet Warszawski), pt. *Różnorodność modeli stosunków między państwem a związkami wyznaniowymi z perspektywy Europejskiego Trybunału Praw Człowieka*; dr hab. Zdzisław Zarzycki (Uniwersytet Jagielloński), pt. *Pozycja prawna kultów neopogańskich w Polsce i w wybranych państwach europejskich*; dr hab. Jarosław Matwiejuk, prof. UwB (Uniwersytet w Białymstoku), pt. *Status prawny związków wyznaniowych w Republice Kazachstanu*.

Sesja A zatytułowana *Problematyka prawno-wyznaniowa w państwach europejskich* poprowadzona została przez prof. dr. hab. Tadeusza J. Zielińskiego oraz dr. hab. Wojciecha Brzozowskiego, prof. UW. Wygłoszono w jej ramach następujące referaty: dr hab. Paweł A. Leszczyński, prof. AJP (Akademia im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim), pt. *Prawo wyznaniowe Republiki Austrii – najważniejsze rozwiązania, trwałość regulacji a zmiany ostatnich lat*; ks. dr hab. Tadeusz Stanisławski, prof. UZ (Uniwersytet Zielonogórski), pt. *Status stron we wzajemnych świadczeniach finansowych państwa i kościołów w kontekście likwidacji Funduszu Kościelnego*; ks. dr hab. Piotr Steczkowski, prof. UR (Uniwersytet Rzeszowski), pt. *Prawo kościołów i innych związków wyznaniowych do określania oraz głoszenia doktryny religijnej w wybranych państwach europejskich*; dr hab. Jerzy Nikolajew, prof. UR (Uniwersytet Rzeszowski), pt. *Rejestracja organizacji religijnych w prawie i praktyce Ukrainy*; ks. dr hab. Mieczysław Różański, prof. UWM (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski), pt. *Rejestracja kościołów i związków wyznaniowych w Republice Słowackiej*; dr hab. Konrad Walczuk, prof. ASzWoj, pt. *Sytuacja prawna związków wyznaniowych na Słowacji*; dr Aneta Abramowicz (Katolicki Uniwersytet Lubelski im. Jana Pawła II), pt. *Zasada równouprawnienia związków wyznaniowych w przepisach konstytucyjnych państw europejskich*; mgr Wiktoria Rybczyńska (Uniwersytet Warszawski), pt. *Związek niereligijny jako strona umowy wyznaniowej? Przypadek UAAR we Włoszech*; mgr Anita Klimas (Uniwersytet Opolski), pt. *Ochrona danych osobowych w działalności związków wyznaniowych w Polsce po wejściu w życie przepisów unijnego Rozporządzenia nr 2016/679*.

W ramach sesji B pt. *Problematyka prawno-wyznaniowa w państwach europejskich* obrady poprowadzili ks. prof. dr hab. Piotr Stanisławski (Katolicki Uniwersytet Lubelski im. Jana Pawła II) oraz dr Michał Ożóg (Uniwersytet w Białymstoku). Jako pierwsza wystąpiła dr hab. Marta Osuchowska, prof. UKSW (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego), z tematem *Osobowość prawna związków wyznaniowych w Portugalii*; następnie ks. dr Marcin Bider (Uniwersytet w Siedlcach), pt. *Status kanoniczno-prawny Apostolskiego Kościoła Ormiańskiego w Republice*

Sprawozdanie z XXI Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr i Wykładowców Prawa...

Greckiej; dr Konrad Dyda (Katolicki Uniwersytet Lubelski im. Jana Pawła II), pt. Rola prawa kanonicznego w systemie prawnym Państwa Watykańskiego; dr Rafał Kaczmarczyk, Sytuacja Islamskiej Wspólnoty w BiH na tle stosunków prawnowyznaniowych w Bośni i Hercegowinie; dr Michał Ożóg (Uniwersytet w Białymstoku), Zagadnienia prawno-porównawcze prawa do opieki duszpasterskiej w podmiotach leczniczych w wybranych państwach Unii Europejskiej; dr Krystyna Ziółkowska (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski), pt. Święta religijne jako dni wolne od pracy w państwach Grupy Wyszehradzkiej; dr Marek Strzała (Uniwersytet Jagielloński), pt. Pozycja prawna związków wyznaniowych w zakresie obrotu nieruchomościami rolnymi w Polsce i na Węgrzech; dr Michał Zawisłak (Katolicki Uniwersytet Lubelski im. Jana Pawła II), pt. Sytuacja prawna stowarzyszeń kultowych we Francji; mgr Kacper Szewczyk (Uniwersytet Warszawski), pt. Status prawny neopogańskich wspólnot religijnych w Europie.

Moderatorami sesji C pt. *Problematyka prawno-wyznaniowa w prawie polskim* byli prof. dr hab. Tadeusz Zieliński (Chrześcijańska Akademia Teologiczna) oraz ks. dr Marek Paszkowski. Referaty wygłosili: ks. prof. dr hab. Artur Mezglewski (Akademia Sztuki Wojennej), pt. *Najnowsze orzecznictwo Sądu Najwyższego w przedmiocie rejestracji małżeństw zawieranych według prawa wewnętrznego kościołów i innych związków wyznaniowych*; ks. dr Marek Paszkowski, pt. *Dotacje na dofinansowanie prac przy zabytku sakralnym z Rządowego Funduszu Polski Ład*; dr Marcin Olszówka (Szkoła Główna Mikołaja Kopernika w Warszawie), pt. *Konstytucyjne determinanty statusu oceny z religii w Polsce*; dr Michał Skwarczyński (Katolicki Uniwersytet Lubelski im. Jana Pawła II), pt. *„Finansowy” zakaz sprzeciwu sumienia w umowach z NFZ a prawa podmiotowe dyrektora szpitala i ordynatora oddziału*; dr Konrad Zamirski, pt. *Współczesna działalność związku buddyjskiego „yeshe khorlo” w Rzeczypospolitej Polskiej w aspekcie prawnym*; mgr Aleksandra Drozd, pt. *Cywilnoprawna odpowiedzialność za szkody wrongful life, wrongful birth, wrongful conception po wyrokach TK dotyczących aborcji i tzw. obowiązku informacyjnego*; dr Klaudia Kijańska (Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie), pt. *Realizacja prawa do zrzeszania się przez związki wyznaniowe w Polsce w celu przeciwdziałania patologiom społecznym*; mgr Paulina Łabieniec (Uniwersytet Łódzki), pt. *Sytuacja prawna kościołów i innych związków wyznaniowych ubiegających się o zawarcie umowy z Radą Ministrów w trybie art. 25 ust. 5 Konstytucji RP z perspektywy politycznoprawnej*; dr Michał Służalec (Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie), *Tajemnica spowiedzi a obowiązek współdziałania związków wyznaniowych w Polsce z Państwową Komisją do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15.*

W ostatniej sesji D pt. *Problematyka prawno-wyznaniowa w państwach europejskich. Z dziejów prawa wyznaniowego poprowadzonej przez dr. hab. Marka Bieleckiego, prof. ASzWoj (Akademia Sztuki Wojennej), oraz dr hab. Annę*

Tunię, prof. KUL (Katolicki Uniwersytet Lubelski im. Jana Pawła II), swoje referaty przedstawili: dr hab. Justyna Krzywkowska (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski), pt. *Próba oceny realizacji Porozumienia o współpracy i wzajemnym przekazywaniu informacji zawartego 10 maja 2019 r. pomiędzy Prezesem Urzędu Ochrony Danych Osobowych i Kościelnym Inspektorem Ochrony Danych*; dr hab. Anna Tunia, prof. KUL (Katolicki Uniwersytet Lubelski im. Jana Pawła II), pt. *Prerogatywa związków wyznaniowych do określenia podmiotów urzędowych zawarcia małżeństwa cywilnego*; dr Mariusz Grabowski (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego; Instytut Wymiaru Sprawiedliwości), pt. *Penalizacja czynów określanych jako „mowa nienawiści” a sytuacja prawna i faktyczna kościołów i wspólnot wyznaniowych oraz ich członków*; dr Paweł Zając (Akademia Łomżyńska), pt. *Wyjątki od zakazu dyskryminacji bezpośredniej w odniesieniu do instytucji religijnych*; mgr Oliwia Wiktoria Rybczyńska (Uniwersytet Warszawski), pt. *Związek niereligijny jako strona umowy wyznaniowej? Przypadek UAAR we Włoszech*; ks. dr hab. Sławomir Bylina, prof. KUL (Katolicki Uniwersytet Lubelski im. Jana Pawła II), pt. *Uwarunkowania historyczno-prawne greckokatolickiego duszpasterstwa wojskowego w obliczu II wojny światowej*; ks. dr hab. Piotr Ryguła, prof. UKSW (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego), pt. *Kościół katolicki a transformacja ustrojowa w Hiszpanii w latach siedemdziesiątych XX w.*; dr hab. Andrzej Szymański, prof. UO (Uniwersytet Opolski), pt. *Podwójne kuszenie ks. Józefa Sztonyka. Nieudane próby werbunku opolskiego kapłana do współpracy ze służbą bezpieczeństwa*; ks. dr Maciej Kubala (Uniwersytet Szczeciński), pt. *Augustiańska zasada cogite intrare i jej prawne implikacje w polityce wyznaniowej cesarza późnego dominatu*; dr Edyta Włodarczyk-Czech (Uniwersytet Wrocławski), pt. *Pozycja prawna kościołów protestanckich w RFN i NRD w pierwszym dwudziestoleciu po zakończeniu II wojny światowej*.

Po zakończeniu sesji panelowych uczestnicy zebrali się ponownie w sali plenarnej, gdzie dokonano podsumowania przebiegu paneli przez poszczególnych moderatorów, a następnie otworzona została dyskusja. Zgodnie z zapowiedziami rozważania merytoryczne mają zostać rozwinięte w artykułach naukowych zaplanowanych do publikacji na łamach „Przeglądu Prawa Wyznaniowego”. Po przerwie obiadowej zorganizowano wycieczkę do Muzeum Ikon w Supraślu. W ostatnim dniu dokonano też podsumowania zjazdu. Prezes PTPW prof. AszWoj dr hab. Marek Bielecki podziękował organizatorom za trud przedsięwzięcia, a także wszystkim uczestnikom, czynnym i biernym, za przybycie i wspólny czas. Organizatorzy XXI Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr i Wykładowców Prawa Wyznaniowego wyrazili również nadzieję, że doroczne spotkanie specjalistów problematyki konfesyjnej umożliwiło nie tylko prezentację wyników badań naukowych, ale było także okazją do integracji i przeżycia wspólnych, niezapomnianych chwil na Podlasiu.